

Als een robot kunst maakt: dreigt de leegloop van het atelier?

Door: Brouns Raf

Kunsteducatie staat op een keerpunt.

Terwijl generatieve AI-tools als Midjourney, ChatGPT en DALL-E stormenderhand het klaslokaal veroveren, groeit de bezorgdheid in ateliers en leslokalen: wat blijft er over van creativiteit wanneer technologie het denken, het tekenen en het schrijven overneemt?

De technologie biedt indrukwekkende mogelijkheden: in enkele seconden genereert een leerling een beeld in de stijl van Picasso, een muziekstuk met barokke flair of een poëtische tekst. Maar wie even doordent, beseft dat hier fundamentele

vragen op tafel liggen. Niet alleen over auteursrechten of originaliteit, maar over het wezen van kunsteducatie zelf.

Creativiteit als prompt?

AI ‘creëert’ niet in de klassieke zin van het woord. Het reconstrueert – via gigantische databanken – wat al bestaat. Volgens datajournalist en AI-onderzoeker Meredith Broussard (2023) is generatieve AI “geen creativiteit, maar imitatie op schaal.” In een klascontext dreigt dat te betekenen dat het creatieve proces wordt vervangen door het zoeken naar de juiste prompt. Het risico? Kunsteducatie wordt een oppervlakkige outputmachine, terwijl net het zoeken, mislukken, herbeginnen en reflecteren het pedagogisch goud vormt van elk creatief traject.

Wie is hier eigenlijk de maker?

Daarbovenop komt een ethisch mijnenveld. De meeste AI-systemen zijn getraind op beelden en teksten zonder toestemming van de oorspronkelijke makers. Leerlingen die gebruikmaken van zulke tools stappen zonder het te beseffen mee in een keten van auteursrechtelijke vaagheid. Harvard Law Review (2023) wijst erop dat generatieve AI “in haar huidige vorm problematisch is binnen educatieve contexten”, juist omdat ze vertrekt van niet-geautoriseerde brondata. Wat betekent dit voor een vakgebied waarin het respect voor origineel werk centraal staat?

De mens achter de methode

Kunstonderwijs is meer dan een technisch proces. Het is een menselijke ontmoeting – tussen leerling en docent, tussen maker en materiaal. De UNESCO waarschuwde in 2023 dat AI “de pedagogische relatie onder druk zet” wanneer ze ongefilterd wordt geïntroduceerd in het onderwijs. Want hoewel AI-tools technische ondersteuning kunnen bieden, missen ze het vermogen tot empathie, interpretatie en context – essentiële kwaliteiten in elke kunsteducatieve interactie.

Sneller is niet beter

Het gemak en de efficiëntie van AI zijn verleidelijk, zeker in onderwijsomgevingen met tijdsdruk en beperkte middelen. Maar wie kunsteducatie afmeet aan efficiëntie, mist de essentie. Volgens cultuurfilosoof Pascal Gielen (2022) ligt de kracht van kunstonderwijs net in de traagheid, in het falen en het leren door doen. Als dat proces wordt uitgehold door technologie, verliezen we niet alleen vaardigheden, maar ook de kans op verdieping en echte zelfexpressie.

Tijd voor een doordacht debat

Niemand pleit voor een verbod op AI in het kunstonderwijs. Maar de huidige hype mag ons niet verblinden voor de pedagogische, ethische en artistieke risico's. AI moet geen zwarte doos zijn die creativiteit overneemt, maar een transparant hulpmiddel dat leerlingen helpt om zelf te denken, te voelen en te maken. Dat vraagt om duidelijke kaders, kritische begeleiding en vooral: ruimte voor het unieke menselijke proces dat geen enkel algoritme kan repliceren.

Wie is Raf Brouns

Raf Brouns is een veelzijdige muzikant uit het Maasland in Limburg, België. Daarnaast is hij actief als kunsteducator en oprichter van **MoDig** (Muzikale Opvoeding en Digitaliteit), een platform dat leerkrachten ondersteunt bij het integreren van digitale middelen in muziekonderwijs. Nu rijst er enkel nog de vraag of hij dit opiniestuk heeft geschreven of zou het een AI-creatie zijn geweest?

Bronnen

- Broussard, M. (2023). *More Than a Glitch: Confronting Race, Gender, and Ability Bias in Tech*. MIT Press.
- Harvard Law Review (2023). "Generative AI and Copyright Law: Fair Use or Infringement?" *Harvard Law Review*, Vol. 136.
- UNESCO (2023). *Guidance for Generative AI in Education and Research*.
- Gielen, P. (2022). *Kunst en Educatie in een Postdigitale Tijd*. Valiz.